

پیشگیری از ابتلا به سالک

سالک یک بیماری پوستی است که بوسیله گزش پشه خاکی آلوده به نوعی انگل، منتقل می‌شود. سالانه حدود دو میلیون مورد بیماری در سراسر دنیا و از جمله ایران اتفاق می‌افتد. سالک در کشور ما در بسیاری از نقاط وجود داشته است بطوری که در استان‌های گلستان، سمنان، اصفهان، یزد، کرمان، فارس، هرمزگان، بوشهر، اهواز، ایلام و سیستان و بلوچستان شیوع بالایی دارد.

– چگونه سالک منتقل می‌شود؟

سالک توسط گزش برخی گونه‌های پشه خاکی آلوده منتقل می‌شود. پشه خاکی بسیار کوچک است و اندازه آن حدود یک سوم پشه‌های معمولی می‌باشد و به سختی دیده می‌شود. در ایران دو نوع سالک شهری (نوع خشک) و روستایی (نوع مرطوب) وجود دارد.

سالک نوع شهری (خشک)

مخزن بیماری عمدتاً بیماران مبتلا و بطور تصادفی سگها می‌باشند، و پشه خاکی ماده پس از خونخواری از اطراف زخم سالک، آلوده شده و در خونخواری مجدد در فرد سالم باعث انتقال بیماری می‌شود.

سالک نوع روستایی (مرطوب)

موش‌های صحرائی مخزن بیماری می‌باشند و پشه خاکی ماده پس از خونخواری از موش صحرائی مبتلا، آلوده شده و در خونخواری مجدد در فرد سالم باعث انتقال بیماری به او می‌شود.

– علائم سالک چگونه است؟

پس از چند هفته تا چند ماه از گزش پشه خاکی آلوده، برجستگی کوچک قرمز رنگی ظاهر شده که بتدریج بزرگ و بزرگتر شده و مرکز آن زخم می‌گردد. تعداد ضایعات معمولاً یکی است ولی ممکن است متعدد نیز باشد. در سالک نوع روستایی ترشحات چرکی در روی زخم وجود دارد و اطراف آن قرمز و برجسته است که به همین دلیل به آن نوع مرطوب گفته می‌شود.

در سالک نوع شهری ضایعه معمولاً بدون ترشح و چرک است لذا به آن نوع خشک نیز می‌گویند. احتمال عفونت ثانویه به باکتری‌ها نیز وجود دارد که در بیمار ایجاد عوارض منتشر کند. ضایعات معمولاً بدون درد و خارش است.

– چرا سالک یک بیماری جدی است؟

ضایعه سالک به شکل یک زخم بدشکل ممکن است برای بیشتر از یکسال باقی بماند. که موجب اثرات روانی در بیمار حتی پس از بهبودی گردد. در برخی موارد با تهاجم به پلک و بینی ممکن است موجب ایجاد ضایعه (اسکار) ماندگار در چهره و یا تغییر شکل شدید در قیافه بیمار گردد. بعلاوه ایجاد عفونت ثانویه با باکتری‌ها، ممکن است ایجاد عوارض منتشر شدید نماید.

– آیا برای پیشگیری از ابتلاء به سالک راهی هست؟

با رعایت موارد ذیل می‌توان احتمال ابتلاء به سالک را بسیار کاهش داد و یا اصلاً مبتلا نگردید:

- در مناطقی که این بیماری وجود دارد حتی‌الامکان در هنگام غروب آفتاب و شب از خانه خارج نشوید، چون در این زمان پشه‌های خاکی حداکثر فعالیت را دارد.
- روی پنجره‌ها توری مناسب نصب و پشت درها پرده مناسب آویزان کنید تا امکان ورود پشه‌های خاکی به داخل خانه به حداقل برسد.
- در هنگام غروب آفتاب و در طول شب از پشه‌بند آغشته به حشره‌کش استفاده کنیم.
- برای از بین بردن پشه‌ها در داخل اتاق‌ها از اسپری حشره‌کش استفاده کنیم.
- در صورت بروز سالک درمان خود را جدی بگیریم زیرا در نوع شهری امکان انتقال بیماری به افراد سالم وجود دارد.
- خانه‌ی خود را با فاصله مناسب از اصطبل دام‌ها بسازید.
- در جمع‌آوری و دفع مناسب زباله، نخاله‌های ساختمانی و تسطیح مخروبه‌ها که مکان‌های مناسبی برای تکثیر پشه‌های خاکی می‌باشند دقت کنید و با مسئولین مربوطه همکاری نمایید.
- جهت معدوم کردن جوندگان در نوع روستایی با مسئولین ذیربط همکاری نمایید.
- در کنترل بیماری در سگ‌ها و نگهداری بهداشتی سگ‌ها در نوع شهری با مسئولین همکاری نمایید.

– آیا بیماری سالک نیاز به درمان دارد؟

- در سالک نوع شهری چون بیماران خازن بیماری می‌باشد حتماً لازم است بیماران تحت درمان قرار گیرند که با درمان و بهبودی حالت مخزن بودن آنها از بین می‌رود. لذا خطر آلوده شدن پشه‌های خاکی‌ها و انتقال بیماری وجود نخواهد داشت.
- در سالک نوع روستایی فقط موارد خاص تحت درمان قرار می‌گیرند که شامل: ضایعات بیش از ۳ سانتیمتر، ضایعات موجود در صورت، تعداد بیشتر از ۳ ضایعه، ایجاد ضایعه منتشر سالکی، و وجود ضایعه در روی مفاصل، می‌باشند.
- درمان سالک به دو صورت موضعی و عضلانی انجام می‌شود. درمان موضعی بصورت تزریق دارو و به اطراف زخم هفته‌ای یکبار و یخ زدن آن توسط مواد خاص (کرایو) دو هفته یکبار (حداکثر ۱۲ هفته) انجام می‌گیرد و درمان عضلانی بصورت تزریق روزانه دارو به مدت ۱۴ روز (در نوع روستایی) و ۲۱ روز (در نوع شهری) می‌باشد.
- پانسمان ضایعه سالکی در کنترل بیماری از اهمیت خاصی برخوردار است. پانسمان ضایعه ضمن پیشگیری از عوارض عفونی، باعث جلوگیری از آلوده شدن پشه‌های خاکی و قطع زنجیره انتقال می‌گردد لذا لازم است محل زخم را روزانه یک یا دوبار با آب لوله‌کشی و صابون شسته و با بتادین یا یماد اکسید دوزنگ پانسمان شود.
- جهت کسب اطلاعات بیشتر در مورد این بیماری به مراکز بهداشتی درمانی مراجعه نمایید.**